

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO KRITERIJAI

I. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos supratimas
III	3	Tema suprasta. Motyvuotai išskirti temos aspektai.
II	2	Tema suprasta iš dalies. / Esama nukrypimų nuo temos.
I	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

T	Struktūra
3	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai suformuluota. Įžanga motyvuota. Baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga turi trūkumų / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos plėtotei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis ne visai aiški. Įžanga ir išvados turi trūkumų / įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Įžanga ir išvados netinkamos.

L	T	Kūrinių analizė, interpretacija
III	3	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta analize arba ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
II	2	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija paviršutiniška, bet yra analizės elementų. / Siužeto pasakojama daugiau nei reikia interpretacijai arba ne daugiau kaip 3 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	1	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta ne visai tinkamai. Bandoma interpretuoti kūrinius, bet didžiojoje teksto dalyje atpasakojamas siužetas arba ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Kūrinys (-iai) neinterpretuojami, tik atpasakojamas siužetas arba 7 ir daugiau interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.

T	Rėmimasis kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu ¹ .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis kūrinio (-ių) kontekstu. / Kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiamą.

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / neanalizuojamas nė vienas iš nurodytų autorių.

¹ Kontekstas – kultūrinis / istorinis / biografinis.

I. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos, problemos supratimas
III	3	Tema, problema suprastos. Išskirti ir išanalizuoti aspektai.
II	2	Tema, problema suprastos iš dalies (per siaurai arba per plačiai / esama nukrypimų).
I	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

L	T	Argumentavimas, pagrindimas
III	3	Argumentai tinkami² ir svarūs³. Kur dera, pristatomas kitoks požiūris. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi arba ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys argumento svarumo.
II	2	Ne visi argumentai tinkami. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi arba ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas arba ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Visas tekstas – bendro pobūdžio aiškinimas. Argumentai netinkami / neargumentuojama arba 7 ir daugiau argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.

T	Struktūra
3	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Ižanga motyvuota. Baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Ižanga turi trūkumų / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos, problemos analizei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis ne visai aiški. Ižanga ir išvados turi trūkumų / įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Ižanga ir išvados netinkamos.

T	Rėmimasis privalomu autoriumi ⁶ ir jo kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir kultūriniu / istoriniu, / biografiniu kontekstu .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu . / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas ne visai tinkamas. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau ne visai tinkamai, kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas tik paminėtas. / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiama. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau netinkamai įrodomo teiginio atžvilgiu. Kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiama.

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / nesiremta nė vienu iš nurodytų autorių.

² **Tinkamas** argumentas *pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju ji pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).*

³ **Svarus** argumentas – *tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.*

⁶ **Rėmimasis privalomu autoriumi** vertinamas, jei, pagrindžiant samprotavimo rašinio temos teiginį, yra įvardytas autoriaus kūrinys ir remiamasi jo (-ju) medžiaga (siužetu/ veikėjai s/ menine raiška ir pan.).

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms lietuvių mokomąja kalba (11 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	3	0–2
II	2	3–4
I	1	5–8
–	0	9–...

T	Rašyba ir skyryba
8	0–2
7	3–4
6	5–6
5	7–8
4	9–10
3	11–12
2	13–17
1	18–23
0	24–...

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms tautinių mažumų mokomąja kalba (11 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	3	0–3
II	2	4–10
I	1	11–19
–	0	20–...

T	Rašyba, skyryba
8	0–2
7	3–5
6	6–8
5	9–11
4	12–16
3	17–22
2	23–28
1	29–33
0	34–...

III. Teksto raiškos vertinimas (7 taškai)

L	T	Teksto raiška, stilius, logika	
		<i>Lietuvių mokomąja kalba</i>	<i>Tautinių mažumų mokomąja kalba</i>
III	7	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–4 stiliaus, logikos trūkumai.	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–5 stiliaus, logikos trūkumai.
II	6	Yra 5–6 trūkumai.	Yra 6–9 trūkumai.
	5	Yra 7–8 trūkumai.	Yra 10–13 trūkumų.
I	4	Yra 9–10 trūkumų.	Yra 14–17 trūkumų.
	3	Yra 11–13 trūkumų.	Yra 18–21 trūkumų.
–	2	Yra 14–15 trūkumų.	Yra 22–24 trūkumai.
	1	Yra 16–19 trūkumų	Yra 25–30 trūkumų.
	0	Yra 20 ir daugiau trūkumų.	Yra 31 ir daugiau trūkumų.

PAAIŠKINIMAI:

- Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos laikomos atskiriomis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:
 - kai taškai nerašomi ant *i / j*, laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant *ė*, – kiekviena klaida atskira;
 - nelietuviškų raidžių rašymas laikoma viena klaida visame darbe;
 - žodžių kėlimo klaidos laikomos viena klaida visame darbe;
- Viena klaida laikoma: a) ta pati žodyno klaida visame rašinyje; b) ta pati gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje; c) dvejetainių linksnių, susietų vienu valdymu, vartojimo klaidos tame pačiame sakinyje (pvz.: *Lengva žmogui būti geru, sunkiau – teisingu.*). Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos laikomos atskiriomis.
- Ta pati žodžių rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje, laikoma viena klaida **Galūnių rašybos klaidos laikomos atskiriomis** (išskyrus tą pačią klaidą tame pačiame žodyje).
- Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
- To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.
- Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
- Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.**

9. Stiliaus, logikos klaidos laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.

10. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos žymimos parašėje iki nulio ribos.

Jeigu kandidatas parašė mažiau nei 400 žodžių, už kiekvienus 30 trūkstumų žodžių atimama po 1 tašką iš bendro įvertinimo.

Trūkstumų žodžių skaičius	Atimami taškai	Trūkstumų žodžių skaičius	Atimami taškai
11–40	1	101–130	4
41–70	2	131–160	5
71–100	3	161–199	6

Atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius ir valstybės interesą, kad mokyklą baigę mokiniai būtų raštingi, raštingumo vertinimo normos kasmet bus griežtinamos.